

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan rahoitusvakaussäädöksiä koskevista valtiontakauksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä helmikuuta 2012 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi Euroopan rahoitusvakaussäädöksiä koskevista valtiontakauksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 150/2011 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 3/2012 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- finanssineuvos Asta Niskanen, neuvotteleva virkamies Markku Puumalainen ja hallitussihteeri Jaakko Weuro, valtiovarainministeriö
- osastopäällikkö Tuomas Saarenheimo, Suomen Pankki
- apulaisjohtaja Jukka Vesala, Finanssivalvonta
- toimitusjohtaja Johnny Åkerholm, Nordic Investment Bank.

HALLITUKSEN ESITYS

Euroopan rahoitusvakaussäädöksiä koskevista valtiontakauksista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että takausvastuun kokonaismäärää koskevia säännöksiä täsmennetään.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä voimaantulosäädännöstä koskevin teknisluonteisin tarkennuksin.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on selvittää oikeustilaa Euroopan rahoitusvakaussäädöksiä (ERVV) koskevista Suomen takausvastuista perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 14/2011 vp) edellyttämällä tavalla.

Varsinainen lainsäädäntökysymys kohdistuu Euroopan rahoitusvakausvälineelle annettavista valtiontakauksista annetun lain (*ERVV-takauslaki*) 2 §:ään. Säännös koskee myönnettävien valtiontakausten alaa ja enimmäismäärää.

Esityksellä pyritään selvittämään sitä, missä määrin Suomen antamat takaukset koskevat myös taattavista sitoumuksista koituvia korkoja ja muita kuluja. Lakiesityksen muutetusta tekstistä käy nyt selvästi ilmi, että nämä kuuluvat kaikissa tapauksissa takauksen piiriin, vaikka tästä seuraisi Suomen kokonaisvastuiden kasvu yli laissa takauksille määrätyn 13 974,03 miljoonan euron enimmäismäärän.

Esityksessä kuvataan varsinaisen lainmuutoksen lisäksi laajasti ERVV-puitesopimusta siihen tehtyine muutoksineen, ERVV:n päätöksentekoprosesseja ja toimintaohjeita (*Guidelines*) sekä menettelytapoja, joilla varmistetaan eduskunnan myötävaikutus päätöksenteossa (SuVL 9/2011 vp).

Lisäksi esitetään kootusti Suomen ERVV:n varainhankinnalle antamien sitoumusten määrä sekä arvioidaan niihin liittyviä riskejä ja riskien hallintaa kokonaiskuvan saamiseksi. Lopuksi käsitellään ERVV:n varainhankintaan liittyvien sitoumusten vaikutusta valtion kykyyn vastata velvoitteistaan.

Esitys pyrkii vastaamaan näin siihen selvitystarpeeseen, jota valtiovarainvaliokunta on edellyttänyt kirjeessään valtiovarainministeriölle 22.11.2011. Kehotus perustuu valiokunnan oman arvion lisäksi edellä mainittuun perustuslakivaliokunnan lausuntoon sekä tarkastusvaliokunnan asiassa antamaan lausuntoon (TrVL 5/2011 vp).

Perustuslakivaliokunnan lausunto

ERVV-takauslain 2 §:n muutos. Perustuslakivaliokunnan mielestä nyt ehdotetut säännökset ovat selkeitä ja täsmällisiä. Ne selvittävät oikeustilan siten kuin valiokunta on edellyttänyt lausunnossaan PeVL 14/2011 vp.

Lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentissa on nyt erotettu selvästi ERVV-puitesopimuksen mukainen *takaussitoumus*

(13 974,03 miljoonaa euroa), joka määritellään takauksina ERVV:n "velkojen ja muiden sitoumusten pääomalle ja sille annettavana 65 prosentin ylitakauksena" sekä Suomen mahdollisen *takausvastuun* enimmäismäärä, joka kattaa myös "takauksen piiriin kuuluvista sitoumuksista aiheutuvat korot ja kulut sekä niille annettavan 65 prosentin ylitakauksen".

Valtiontakauksen enimmäismäärän kuvaus. Esitys täyttää myös ne vaatimukset, jotka kohdistuvat valtiontakausten enimmäismäärän kuvaukseen, kun eduskunta käsittelee suostumuksen antoa valtiontakaukselle.

Valiokunta piti mahdollisena lausunnossaan PeVL 14/2011 vp, että enimmäismäärän esittämisaatimus voidaan pääomaan liittyvien erien, kuten korkojen, osalta täyttää myös kuvaamalla säännöksessä sanallisesti riittävän selvästi, mitä tällaiset liitännäiserät ovat, sekä arvioimalla esityksen perusteluissa niiden todennäköinen suuruus.

Takausvastuun piiriin kuuluvat liitännäiserät on kuvattu lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentissa selvästi, ja esityksen perusteluissa on arvioitu seikkaperäisesti niiden todennäköistä suuruutta. Esityksessä on myös asianmukaisesti selostettu jo annettuja, voimassa olevia takauksia sekä arvioitu takausvastuiden mahdollista kasvua ja vastuisiin liittyviä riskejä samoin kuin riskien hallintaa.

Kokonaisarvio Suomen vastuista. Valiokunta on todennut lisäksi, ettei Euroopan rahoitusvakauden turvaamiseen liittyvistä Suomen taloudellisista vastuista ole vielä tehtävissä kokonaisarviointia avoimena olevien kysymysten vuoksi. Tällainen arviointi on kuitenkin tarpeen eduskunnan budjettivallan rajoituksen selvittämiseksi. Tähän liittyy myös kysymys siitä, voidaanko vastuilla vaarantaa Suomen valtion mahdollisuudet vastata niistä velvoitteistaan, jotka sillä Suomen perustuslain mukaan on.

Voimaantulosäännös. Valiokunta on pitänyt lopuksi tarpeellisenä tarkentaa lakiehdotuksen voimaantulosäännöstä¹.

Silloin, kun lakia on tarkoitus soveltaa takautuvasti, kuten tässä, takautuvuus tulisi rajata asianmukaisella ja asiakohteisesti tarpeellisella tavalla. Tässä tapauksessa lain takautuva soveltaminen tulisi rajata ennen lain voimaantuloa ERVV:lle annettuihin valtionehtaukuihin tai vaihtoehtoisesti muulla vastaavalla ja asianmukaisella tavalla.

Lausunto. Perustuslakivaliokunta katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain sääntämijärjestyksessä.

Valtiovarainvaliokunnan kanta

2 §:n muutos. Valiokunta pitää nyt ehdotettua ERVV-takauslain 2 §:n muutosta perustuslakivaliokunnan tavoin oikeustilaa selventävänä ja täsmällisenä.

Muutos on tarkoituksenmukainen, vaikka se on luonteeltaan vain tekninen täsmennys. Se ei siis muuta takauksen alaa siitä, millaiseksi se alun perin kaavailtiin ja säädettiin nyt muutoksen kohteena olevalla lailla 1060/2011. Muutos selkeyttää kuitenkin lain tulkintaa ja aikaisemman HE:n perusteluita ja on siten perusteltu.

Eduskunnan pyytämät selvitykset. Valiokunta pitää kuvausta Suomen vastuista kattavana ja

¹ Lain on tarkoitus tulla voimaan ensi tilassa, ja sitä on tarkoitus soveltaa esityksen mukaan takautuvasti viime vuoden lokakuun 21 päivästä. Ajankohta on sama, jona ERVV-takauslain muutos (1060/2011) tuli voimaan.

eduskunnan edellyttämän selvityspyynnön mukaisena. Eduskunnan osallisuus asioiden käsittelyyn on kuvattu niin ikään asianmukaisesti eduskunnan budjettivallan edellyttämät näkökohdat huomioon ottaen.

Voimaantulosäännös. Lainmuutosta on tarkoitus soveltaa takautuvasti samasta ajankohdasta, jolloin ERVV-takauslain muutos (1060/2011) tuli voimaan eli lokakuun 21 päivästä 2011 lukiin.

Valiokunta ehdottaa, että säännöstä täsmennetään perustuslakivaliokunnan esittämin tavoin. Säännöstä sovellettaisiin siten 21 lokakuuta 2011 tai sen jälkeen annettuihin ERVV:n järjestelmän valtionehtaukuihin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi voimaantulosäännös muutettuna seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotus

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten HE)

Tätä lakia sovelletaan (*poist.*) 21 päivänä lokakuuta 2011 tai sen jälkeen annettuihin valtionehtaukuihin.

VaVM 5/2012 vp — HE 150/2011 vp

Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Matti Saarinen /sd
vpj.	Pentti Kettunen /ps	Sari Sarkomaa /kok
jäs.	Leena Harkimo /kok	Kauko Tuupainen /ps
	Jouko Jääskeläinen /kd	Pia Viitanen /sd
	Timo Kalli /kesk	Ville Vähämäki /ps
	Sampsa Kataja /kok	vjäs. Risto Kalliorinne /vas (osittain)
	Esko Kiviranta /kesk	Johanna Karimäki /vihr (osittain)
	Mika Lintilä /kesk	Esko Kurvinen /kok
	Heli Paasio /sd	Riitta Myller /sd (osittain)
	Kari Rajamäki /sd	Mats Nylund /r.
	Markku Rossi /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE

Perustelut

Hallitus antoi viime syksynä esityksen ERVV:n vastuiden nostamiseksi. Tuolloin hallitus ja sen esittämät asiakirjat antoivat ymmärtää, että Suomen vastuiden kasvattaminen jäisi hieman alle kaksinkertaiseksi silloisesta määrästä. On kuitenkin käynyt ilmi, että Suomen mahdolliset takausvastuut voivat olla huomattavasti tätä suuremmat.

Keskusta on vaatinut asian korjaamista vastaamaan oikeaa tilaa jo viime syksystä lähtien. On hyvä, että hallituksen tekemä virhe viimein korjataan. Hallitus on nyt antanut uuden esityksen samasta asiasta myöntäen, että Suomen takausvastuut reilusti yli kaksinkertaistuvat.

Keskusta kuitenkin vastusti jo viime syksynä esitystä, joka

- lisäsi euromaiden vastuulla olevia takauksia väliaikaiselle kriisirahastolle ja antoi ERVV:lle mahdollisuudet kokonaan uusien toimintamuotojen käyttöön
- antoi ERVV:lle oikeuden ostaa valtioiden joukkovelkakirjoja jälkimarkkinoilta
- antoi ERVV:lle mahdollisuuden ennakkollisen tuen antamiseen valtioille, joilla ei ole vahvistettua talouden sopeutusohjelmaa
- antoi ERVV:lle mahdollisuuden rahoituslaitosten pääomittamiseen.

Keskusta ei voi ERVV:n vastuiden kasvattamista edelleenkään hyväksyä. Päinvastoin ERVV:n osalta tulisi palata näitä muutoksia edeltäneeseen tilanteeseen.

Alun pitäen jäsenmaiden takausvastuulla olevan ERVV:n luototusmahdollisuudet mitoitettiin niin, että niillä kyettäisiin rajaamaan kriisi sanottuihin pieniin euromaihin. Samoin alkuperäisen ERVV:n toimintamuodot ovat kapeat ja

tarkoin rajatut. Se voi luotottaa vain suoraan velkaohjelmaan tulevaa maata. Luototuksen ehtona on tiukka sopeutusohjelma. Nyt Kataisen hallituksen johdolla on näistä periaatteista luovuttu.

Jatkuva lisärahoituksen pumppaaminen velkakestävyyttään parantamaan kykenemättömien maiden ongelmiin on väärä tie. Tämä menettely johtaa euroalueen yhteisvastuullisten taakkojen valtavaan kasvuun ja taakankantajien samanaikaiseen vähenemiseen sitä mukaa kuin uudet maat joutuvat turvautumaan ERVV:n rahoitukseen. Nykyinen toimintapa johtaa pakottavan vallan lisätarpeeseen ja kriisien kautta etenevään liittovaltiokehitykseen.

Pidättäytymällä uusista satojen miljardien eurojen yhteisvastuista ja monista uusista tukimuodoista voidaan nopeuttaa mahdollisten hallittujen velkasaneerausten toteutumista. Se tarkoittaisi käytännössä holtittomasti velkaa jakaneille rahoituslaitoksille menetyksiä ja alaskirjauksia ja pankkien pääomittamistarvetta näiden omien maiden hallitusten toimesta. Samalla se antaa velkamaalle uuden mahdollisuuden irrottautua eurosta.

Keskustajohtoisen hallituksen linja euron vakauttamisessa perustui tiukkaan ehdollisuuteen, kansallisen suvereniteetin säilyttämiseen ja siihen, että ongelmiin ajautuneet maat noudattavat talouspolitiikassaan sopeutusohjelmia tuen vastineeksi. Mielestämme kunkin jäsenvaltion on ensi sijassa itse kannettava vastuuta oman kansantaloutensa kestävydestä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2012

Timo Kalli /kesk
Esko Kiviranta /kesk

Markku Rossi /kesk
Mika Lintilä /kesk